

УДК 351.741:65.012.8(477)

І.Д. КАЗАНЧУК, канд. юрид. наук, доц.,
Харківський національний університет внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ БОРОТЬБИ ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ МВС УКРАЇНИ З ПРАВОПОРУШЕННЯМИ У ПРИРОДООХОРОННІЙ ГАЛУЗІ В УМОВАХ СИСТЕМНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ У СУСПІЛЬСТВІ

***Ключові слова:** навколишнє природне середовище, підрозділи, міліція громадської безпеки МВС України, правове регулювання, природоохоронна діяльність, адміністративне правопорушення, попереджувальні заходи, боротьба, профілактика, взаємодія, природокористування*

Одним із головних чинників кризової екологічної ситуації в Україні є велика кількість правопорушень, які скоєні унаслідок нераціонального і часто незаконного користування природними ресурсами. Причиною цього є не тільки недосконалість і неузгодженість української нормативно-правової бази з питань природокористування та охорони природного середовища, але й недостатній контроль за законним використанням природних ресурсів з боку відповідних державних органів, обмеженість фінансових ресурсів щодо механізму впровадження та реалізації ефективних природоохоронних заходів, низький рівень інформування громадськості та реалізації програм еколого-правового виховання в суспільстві. Практична реалізація цих напрямків необхідна, в першу чергу, у правоохоронній сфері.

В цьому аспекті особливо гостро постає проблема визначення та здійснення комплексних адміністративно-правових засобів, спрямованих на боротьбу зі злочинами та право-

порушеннями в природоохоронній сфері. Не є новиною, що методи адміністративного примусу та попереджувальні заходи природоохоронного напрямку у комплексі, доповнюючи одне одного, впливають на порушників значно краще, аніж поодиноці [1, с.46]. Якщо адміністративний примус через чітко визначені нормами адміністративного законодавства заходи примушує порушника морально, особистісно чи матеріально відчувати на собі «тягар» відповідальності за свої дії (накладення адміністративних стягнень), у свою чергу, заходи переконання забезпечують правовиховний вплив на свідомість не тільки порушника, але й кожної (законослухняної) особи з метою формування у них правильних переконань, розуміння необхідності добровільно і сумлінно виконувати вимоги закону [2, с.67].

Відомо, що для ефективної боротьби з правопорушеннями у зазначеній галузі необхідно, перш за все, усунути їх причини задля недопущення протиправних дій у майбутньому. У зв'язку з цим, питання ефективності використання системи попереджувальних заходів в природоохоронній сфері набувають особливої актуальності. Органи внутрішніх справ України (далі – ОВС) є спеціальним суб'єктом, який на відміну від суду та прокуратури, бере участь у безпосередній діяльності щодо охорони навколишнього середовища та профілактики екологічних правопорушень і злочинів.

Між тим, у системі ОВС України міліція є найбільш значним структурним, який ближче за інші контактує з населенням, що дозволяє їм застосовувати цілу систему природоохоронних заходів. Завдання міліції в реалізації загальнодержавного обов'язку охорони екологічних прав громадян закріплені в Законі України «Про міліцію». Так, за змістом ст.1, захист природного середовища є одним з основних завдань міліції, які полягають у запобіганні забрудненню повітря, водойм транспортними засобами та сільськогосподарською технікою, вжитті невідкладних заходів для ліквідації наслідків аварій, пожеж, катастроф, стихійних лих та інших надзвичайних подій, участі у проведенні карантинних заходів під

час епідемій та епізоотій. Зазначені завдання вирішуються спільно всіма службами та підрозділами міліції в рамках притаманних їм форм і методів [3].

На наш погляд, одним із перспективних шляхів оптимізації профілактики адміністративних правопорушень в природоохоронній галузі, відшкодування збитків нанесених природному середовищу є оновлення правового статусу та змісту діяльності саме підрозділів міліції громадської безпеки Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України (оскільки їх головним завданням є попередження вчинення правопорушень, охорона природного середовища), більш чітке визначення їх компетенції, форм і методів взаємодії з іншими природоохоронними органами та громадськістю в природоохоронній галузі.

Сьогодні ефективність діяльності підрозділів міліції громадської безпеки у забезпеченні належного стану охорони навколишнього середовища та екологічної безпеки залишається низькою. Певно, що неврегульованість і невизначеність окремих питань у цій сфері не дозволяють ефективно здійснювати боротьбу з правопорушеннями еколого-правового напрямку.

Треба визнати, що питання організації міліції громадської безпеки, правового регулювання їх діяльності в різних сферах суспільного життя досліджувало багато вчених: О.М. Бандурка, О.К. Безсмертний, І.І. Веремєнко, С.Т. Гончарук, М.І. Єропкін, Р.А. Калюжний, Ф.Є. Колонтаєвський, О.П. Коренев, Л.Л. Попов. Проте слід зазначити, що проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності міліції громадської безпеки в галузі охорони навколишнього середовища, попередження її підрозділами екологічних правопорушень у українській науці комплексно не досліджувались, що свідчить про складність цих питань. Актуальність даної проблематики зумовлена ще й тим, що на теперішній час проводиться реформування системи ОВС України, пошук оптимальної моделі міліції громадської безпеки.

Внаслідок цього, метою даної статті є аналіз діяльності окремих підрозділів міліції громадської безпеки щодо боротьби з правопорушеннями у галузі природокористування та охорони природного середовища; надання рекомендацій з вдосконалення їх профілактичної роботи у цій галузі.

Міліція громадської безпеки МВС України є універсальним та найбільш чисельним структурним органом, який здійснює адміністративну, профілактичну, виконавчу, оперативно-розшукову й охоронну функції (ст.7) [3]. Зазначені функції досить складні та мають розгалужену структуру, і, відповідно, включають різні за характером, призначенням і правовій природі види діяльності. Значне місце займають захист (екологічних) прав громадян, власності, забезпечення безпеки громадян та охорона природного середовища. На жаль, через протиріччя в законодавстві і обмеженість адміністративно-юрисдикційних повноважень в сфері охорони навколишнього середовища, сили міліції громадської безпеки не завжди ефективно використовуються в боротьбі з екологічними правопорушеннями. Звісно, серед населення постійно проводиться виховна робота, що спрямована на роз'яснення вимог і законів, правил і норм в природоохоронній сфері, що і є профілактикою. Однак виникають випадки, коли необхідно застосовувати заходи запобігання і припинення. Весь процес від профілактики до припинення правопорушення є індивідуальним попередженням проступку. Попередження правопорушень включає в себе загально соціальні заходи виховно-запобіжного характеру, економічні, технічні, педагогічні, правові, організаційні та інші [4, с.91–93].

Вважаємо за можливе у першу чергу звернути увагу на такі підрозділи міліції громадської безпеки, до повноважень яких віднесені здійснення природоохоронної функції і попередження вчинення правопорушень у цій галузі, як – патрульна служба, дільничні інспектори міліції, Державна автомобільна інспекція МВС України, підрозділи дозвільної системи.

Згідно статей 1, 2 та 7 Закону України «Про міліцію», наказів МВС України від 28.02.2006 р. № 214 «Про створення патрульної служби Міністерства внутрішніх справ України та реорганізацію дорожньо-патрульної служби Державної автомобільної інспекції» та від 23.01.2010 р. № 16 «Про затвердження Положення про стройовий підрозділ патрульної служби Міністерства внутрішніх справ України», патрульна служба є структурним підрозділом міліції громадської безпеки, який забезпечує охорону громадського порядку, особисту безпеку громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів, власності від злочинних посягань, запобігає правопорушенням на вулицях та в інших громадських місцях та припиняє їх, у межах компетенції бере участь у розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх вчинили, наданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяє державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків, охороні громадського порядку при масових заходах та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

В результаті аналізу основних завдань і функцій підрозділів патрульної служби можна зазначити, що зазначені підрозділи у сфері попередження екологічних правопорушень і охорони природного середовища [5, с.71–73] зобов'язані: забезпечувати особисту безпеку громадян, захист їх прав та законних інтересів; виявляти і припиняти порушення (екологічних) норм і правил; виявляти осіб, які скоїли ці правопорушення; здійснювати нагляд за дотриманням громадянами і посадовими особами підприємств, організацій рішень органів державної влади з природоохоронних питань; оформляти відповідні адміністративні матеріали; виявляти транспортні засоби, які значно забруднюють навколишнє середовище; надавати допомогу потерпілим, які постраждали від наслідків природного та техногенного характеру; виявляти причини і умов, що сприяють вчиненню правопорушень.

Вважаємо, що з метою підвищення ефективності діяльності підрозділів патрульної

служби у зазначеній сфері особливу увагу слід звернути на рівень підготовки працівників до роботи у патрульній службі: на моральні та ділові якості працівників; спроможність приймати правильні рішення в критичній (надзвичайній) ситуації; на стан юридичної, професійно-психологічної підготовки особового складу патрульної служби, рівень їх еколого-правового виховання. На нашу думку, необхідно розробити та впровадити необхідне законодавче та нормативне забезпечення вирішення цих питань.

Наступним підрозділом міліції громадської безпеки, на який доцільно звернути увагу, є служба дільничних інспекторів міліції. Їх робота з попередження правопорушень на закріплених за ними адміністративній дільниці теж вимагає оптимізації. Так, відповідно до Наказу МВС України від 11.11.2010 р. № 550 «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі МВС України» дільничні інспектори міліції зобов'язані здійснювати контроль за дотриманням правил щодо благоустрою міст і населених пунктів [6]. Так, виявляючи факт порушення природоохоронних правил, вони направляють відповідні матеріали до органів, уповноважених накладати стягнення. На нашу думку, у зв'язку з тим, що дільничні інспектори міліції не мають права стягувати штраф за порушення санітарних правил утримання вулиць, дворів, а також приміських місць відпочинку з посадових осіб і громадян, втрачається оперативність застосування стягнень щодо правопорушників природоохоронного законодавства і його значимість.

Не є новиною і той факт, що в Україні, як і в будь-якій іншій європейській країні, ситуація із забрудненням довкілля погіршується внаслідок збільшення кількості автотранспортних засобів та через недостатню законодавчу регульованість їх експлуатації. Автомобільний парк є практично основним джерелом забруднення навколишнього середовища, а також одним із джерел, що створюють високий рівень шуму й вібрації, і на сьогодні виступають потужним фактором негативного впливу

на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людини [7, с.16]. З метою регулювання сфери контролю за експлуатацією автотранспорту були зроблені відповідні доповнення до Законів України «Про дорожній рух», «Про охорону атмосферного повітря», «Про міліцію», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи», «Про транспорт», «Про метрологію і метрологічну діяльність», Кодексу України про адміністративні правопорушення. Проте, це не змінило ситуації на краще. В даному випадку саме на Державну автомобільну інспекцію (далі – Державтоінспекція) відповідно до Положення про Державну автомобільну інспекцію МВС України, покладені функції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху та контролю за транспортними засобами [8]. Проте на даний час її діяльність в сфері охорони природного середовища містить в собі багато суперечностей, які вимагають відповідного правового врегулювання.

Зазначимо, що відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього середовища» виробництво і експлуатація транспортних та інших пересувних засобів та установок, у викидах та скидах яких вміст забруднюючих речовин перевищує встановлені нормативи, не допускається (ст.56) [9]. Для забезпечення контролю за виконанням вимог вказаного Закону на Державтоінспекцію покладено завдання – організація контролю за додержанням законів з питань охорони природного середовища від шкідливого впливу автотранспортних засобів [8]. Задля цього Державтоінспекція має право зупиняти технічні засоби в разі наявних ознак, які свідчать про технічну несправність транспорту або забруднення навколишнього середовища. Здійснює контроль за додержанням нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та шкідливого впливу фізичних факторів, встановлених для відповідного типу автотранспорту та сільськогосподарської техніки. Особливо небезпечними є порушення порядку перевезення токсичних, їдких і радіоактивних речовин. Наслідки аварій транспортних засо-

бів, які перевозять зазначені речовини, часто є катастрофічними для природи і людей. Крім того, Державтоінспекція контролює роботу автопідприємств щодо зменшення шкідливих викидів відпрацьованих газів, попереджає випуск на лінію транспортних засобів із несправними двигунами, забезпечує контроль за дотриманням державних стандартів під час проектування моделей автомобілів.

До недавнього часу співробітники Державтоінспекції мали право здійснювати екологічний контроль за транспортними засобами відповідно до вимог ст.35 Закону України «Про дорожній рух» під час проведення обов'язкового технічного огляду транспортних засобів [10]. Проте, відповідно до Закону України від 05.07.2011 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення надмірного державного регулювання у сфері автомобільних перевезень» коло транспортних засобів, які мають проходити обов'язковий технічний контроль було значно звужено, і переважна більшість легкових автомобілів тепер вже не підлягає вказаному контролю [11]. Наразі в Законі України «Про міліцію» визначено, що співробітник міліції (у тому числі і інспектор ДАІ МВС України) не має право зупиняти транспортні засоби для проведення перевірки дотримання нормативів із забруднення природного середовища викидами відпрацьованих газів (ст.11) [3]. Більш того, за змінами у законодавстві працівники міліції не мають права зупиняти транспортні засоби для проведення екологічної перевірки автомобіля навіть під час проведення відповідних цільових профілактичних заходів.

В Кодексі України про адміністративні правопорушення (надалі – КУпАП) передбачена відповідальність за ст.81 – «за експлуатацію громадянами автотранспортних та інших пересувних засобів і установок, у яких вміст забруднюючих речовин у відпрацьованих газах, а також рівень впливу фізичних факторів, здійснюваного, утворюваного ними під час роботи, якщо вони перевищують встановлені нормативи» [12]. Проте, згідно статей 255 і 242¹ КУпАП протоколи за дане

адміністративне правопорушення мають право складати тільки уповноважені на те посадові особи органів міністерства охорони навколишнього природного середовища [12]. Як результат, на сьогодні співробітники Державтоінспекції не мають жодних повноважень для виконання завдання з охорони навколишнього природного середовища в частині контролю за нормативами викидів відпрацьованих газів транспортних засобів, що передбачене п.3 Положення про Державну автомобільну інспекцію МВС України [8]. На підставі зазначеного та з метою посилення контролю за дотриманням правил і норм природоохоронного законодавства власниками транспортних засобів пропонуємо:

- на законодавчому рівні закріпити обов'язок всіх без винятку власників легкових транспортних засобів щорічно проходити на атестованих відповідно до чинного законодавства підприємствах огляд транспортного засобу на предмет дотримання екологічних нормативів викидів відпрацьованих газів;

- внести зміни до чинного законодавства України в частині надання співробітникам Державтоінспекції права перевіряти наявність талону про проходження транспортним засобом екологічного огляду;

- внести зміни до ст.11 Закону України «Про міліцію», передбачивши право працівників міліції зупиняти транспортні засоби для здійснення контрольних вимірювань рівня викидів в період проведення спільних цільових профілактичних відпрацювань чи операцій.

Також велике значення має діяльність Державтоінспекції щодо виявлення та припинення фактів перевезення браконьєрами предметів незаконного полювання та рибного лову. Треба визнати, що у структурі міліції громадської безпеки є спеціальний підрозділ, на який покладено виконання зазначеного напрямку роботи. Це – підрозділи дозвільної системи. Саме вони значну увагу приділяють попередженню випадків браконьєрства, порушення правил полювання, протизаконного застосування зброї під час полювання, тощо. Істотне профілактичне значення щодо зазначених право-

порушень має застосування міліцією заходів адміністративного стягнення, зокрема, конфіскації предметів, які були знаряддям вчинення правопорушення у галузі охорони природного середовища та таких, що належать правопорушникові на правах особистої власності (рушниця, сітка, човен та інші); позбавлення права полювання, рибальства, водокористування, лісокористування (наприклад, за порушення правил полювання, рибальства).

Безсумнівно, значний запобіжний вплив здійснює міліція при виконанні дозвільних функцій. Необхідно зазначити, що існування дозвільної системи обумовлено як інтересами зміцнення правопорядку, так і охорони природного середовища, зокрема, лісової фауни та рибних ресурсів. Забезпечення моніторингу щодо дозвільної діяльності організовується за допомогою ліцензування, тобто, видачі ліцензій та дозволів [13–14]. Так, у повноваженнях міліції (п.22 ст.11 Закону України «Про міліцію») входить ліцензування продажу, видача дозволу на придбання, зберігання, носіння і перевезення, реєстрації і перереєстрації зброї, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів та речовин, щодо зберігання й використання яких встановлені спеціальні правила.

Внаслідок чого, найбільш дієвим адміністративним заходом, який застосовується підрозділами дозвільної системи для припинення порушень чинного законодавства, є анулювання ліцензій та дозволів на продаж, придбання, перевезення, зберігання предметів і речовин, за якими встановлено спеціальні правила дозвільної системи [13–14]. Між тим, виникають питання щодо можливості і законності застосування такого засобу адміністративного стягнення як анулювання ліцензій і дозволів у природоохоронній сфері. Так, у ст.24 КУпАП надано вичерпний перелік заходів адміністративного примусу, але відсутнє будь-яке уточнення про анулювання ліцензій та дозволів [12]. Слід зауважити, що це є триваючим стягненням, а у законі відсутня інформація про його строки. Крім того, у КУпАП відсутня регламентація провадження по ви-

конанню призупинення дії ліцензій та дозволів, або їх анулювання. Тому, є необхідність внести до ст.24 КУпАП відповідне доповнення щодо визначення таких строків.

Як ми побачили, до структури міліції громадської безпеки МВС України входить значна кількість служб і підрозділів, які відрізняються за спеціальними завданнями та методами роботи в природоохоронній галузі. Слід зауважити, що підрозділам міліції відводиться особлива роль у профілактиці правопорушень під час охорони гідротехнічних споруд, водоспускних споруд, водосховищ із великим запасом води. Призначення такої охорони – забезпечення санітарно-гігієнічного благополуччя населення.

Але істотне значення у профілактиці та припиненні екологічних правопорушень має тісна взаємодія міліції з іншими спеціалізованими суб'єктами: природоохоронними прокуратурами, органами лісової охорони, рибохорони, а також з органами місцевого самоврядування [4, с.112]. Так, наприклад, у зв'язку з тим, що в системі органів місцевого самоврядування відсутні підрозділи, через які можна комплексно виконувати покладені на місцеву владу завдання щодо охорони навколишнього природного середовища у містах та населених пунктах, саме їх взаємодія з підрозділами міліції громадської безпеки стає тим інструментом за допомогою якого виконуються природоохоронні функції. Проте, на жаль, належної взаємодії між ними сьогодні не організовано, насамперед, через відсутність відповідного стимулювання та небажання окремих керівників ОВС виконувати функції з охорони довкілля. Так, на даний час майже ніде не використовуються можливості з охорони навколишнього природного середовища підрозділами патрульної служби, в обов'язки якої входить запобігання правопорушенням та їх припинення. І це ще один мінус, який впливає на стан охорони навколишнього середовища. Адже, наприклад, співробітники патрульної служби, як ніхто інший, постійно перебувають у громадських місцях, виконуючи свої функції з охорони громадського по-

рядку. При цьому вони часто стикаються на своїх маршрутах патрулювання з порушеннями екологічних норм і правил. І хоча коло повноважень міліції у цій сфері значно звужене, проте, адміністративно-запобіжні заходи до осіб, які вчинили екологічні правопорушення можуть застосовуватися в кожному разі. Крім цього, аналіз практичного досвіду діяльності української міліції засвідчує той факт, що більшість працівників не знайомі зі складами адміністративних правопорушень в сфері екології [15, с.151], внаслідок чого вбачати в діях порушників відповідні екологічні правопорушення стає просто не можливо.

Важливе місце у природоохоронній діяльності міліції громадської безпеки займає ветеринарна міліція, яка створена і діє на підставі вимог Постанови Кабінету міністрів України від 29.03.2002 р. № 395 «Про затвердження Положення про підрозділи ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів». Проте, юрисдикційні повноваження підрозділів ветеринарної міліції у природоохоронній сфері досить обмежені [4, с.119–120]. А робота щодо попередження і профілактики екологічних правопорушень, здійснення провадження у справах про порушення санітарно-епідеміологічних правил мають фрагментарний і деколи формальний характер. Тому, на наш погляд, актуальним є питання створення спеціальних підрозділів міліції – екологічної міліції. Такі підрозділи необхідно створювати в системі міліції громадської безпеки, адже охорона громадського порядку й громадської безпеки нерозривно переплітаються з охороною навколишнього середовища і забезпеченням екологічної безпеки. Діяльність екологічної міліції в системі міліції громадської безпеки має полягати у повсякденній роботі в галузі охорони навколишнього середовища, а саме: контролі за санітарним очищенням території (дільниці) населеного пункту; встановленні фактів і джерел забруднення; випадків порушення правил утримання зелених насаджень тощо; участі у виявленні та припиненні екологічних правопорушень; взаємодії з іншими органами у попередженні і розкритті

злочинів та правопорушень проти довкілля. Подібна практика вже існує та дає позитивні результати в зарубіжних країнах. Слід зауважити, що 62 Генеральна Асамблея Інтерполу в Резолюції, прийнятій у 1993 р., рекомендувала державам-членам цієї організації сприяти створенню у своїх країнах спеціального поліцейського підрозділу, який, взаємодіючи з іншими правоохоронними органами, займався би правозастосовною діяльністю, розслідуванням злочинів в природоохоронній сфері [15, с.303–306].

Отже, підсумовуючи сказане, можна зробити певні висновки.

По-перше, за останні роки діяльність підрозділів міліції громадської безпеки МВС України щодо боротьби з правопорушеннями у сфері охорони довкілля не можна охарактеризувати як таку, що значно активізувалась. Утім, актуальність екологічних проблем суспільства зумовлює пріоритетність природоохоронної діяльності, зокрема профілактики екологічних правопорушень. Цілком логічно, що діяльність органів внутрішніх справ така діяльність має стати одним із найважливіших завдань.

По-друге, саме міліція громадської безпеки головним чином реалізує адміністративно-правові заходи боротьби з правопорушеннями в сфері природоохорони та забезпечення екологічної безпеки. Посилення ролі міліції громадської безпеки обумовлено також тим, що, будучи складовою органів внутрішніх справ, вона в багатьох аспектах або підконтрольна місцевим органам влади, або дуже тісно з ними пов'язана. У зв'язку з цим неналежне законодавче регулювання їх діяльності, відсутність налагодженої взаємодії з органами місцевого самоврядування на сьогодні не дають можливості міліції та ефективно боротися з правопорушеннями у галузі охорони навколишнього природного середовища, в повному обсязі використовуючи всі заходи. У цьому аспекті доцільно розробити і закріпити на законодавчому рівні форми та методи взаємодії працівників міліції, порядок виявлення і документування факту порушення в природоохоронній сфері, доставляння правопорушників до відповідних відділів, тощо. Є також необхідність

розробки спільних програм органів місцевого самоврядування та територіальних підрозділів міліції громадської безпеки з планування та організації здійснення комплексу з профілактики екологічних правопорушень.

По-третє, з метою удосконалення природоохоронної діяльності міліції громадської безпеки доцільно: спільно із зацікавленими міністерствами та відомствами визначити перелік об'єктів довкілля, що підлягають охороні; удосконалити організаційну структуру та штати підрозділів міліції громадської безпеки у галузі охорони об'єктів довкілля, законодавчо закріпити їх правовий статус. Крім того, постала необхідність в утворенні підрозділів екологічної міліції (в структурі міліції громадської безпеки), яка б забезпечила належний рівень здійснення природоохоронної функції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : підручник. / за заг. ред. О. П. Рябченко. – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2009. – 256 с.
2. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації : монографія / А. Т. Комзюк ; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Х. : ХНУВС, 2002. – 335 с.
3. Закон України «Про міліцію» : від 20.12.1990 р., № 565–ХІІ // ВВР УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
4. Профілактика злочинів і правопорушень : підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. – К. : Атіка, 2011. – 720 с.
5. Курінний Є. В. Правові та організаційні основи діяльності Патрульної служби МВС України : навч.-метод. посіб. / Є. В. Курінний, Д. Г. Заброта, Ю. В. Сіроштан. – Дніпропетровськ : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2009. – 104 с.
6. Наказ МВС України «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекто-

рів міліції в системі МВС України» : від 11.11.2010 р., № 550 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

7. Гамалюк Б. Еколого-правова діяльність міліції з дотримання державних екологічних гарантій / Б. Гамалюк // Демократичне врядування. – 2008. – Вип. 2. – С. 14–18.

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про Державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ» : від 14.04.1997 р., № 341 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 16. – Ст. 52.

9. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» : від 25.06.1991 р., № 1264–XII // ВВР України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

10. Закон України «Про дорожній рух» : від 30.06.1993 р., № 3353–XII // ВВР України. – 1993. – № 31. – Ст. 338.

11. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

усунення надмірного державного регулювання у сфері автомобільних перевезень» : від 05.07.2011 р., № 3565–VI // ВВР України. – 2012. – № 5. – Ст. 34.

12. Кодекс України про адміністративні правопорушення : за станом на 1.09.2011 р. – Х. : Одісей, 2011. – 248 с.

13. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» : від 06.09.2005 р., № 2806–IV // ВВР України. – 2005. – № 48. – Ст. 483.

14. Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» : від 19.05.2011р., № 3392–VI // ВВР України. – 2011. – № 47. – Ст. 532.

15. Міжнародна поліцейська енциклопедія : у 10 т. Т. 7. Адміністративно-правове забезпечення поліцейської діяльності / відп. ред. В. В. Коваленко, Ю. І. Римаренко, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К. : Атіка, 2011. – 1120 с.

Казанчук І. Д. Адміністративно-правові засоби боротьби підрозділів міліції громадської безпеки МВС України з правопорушеннями у природоохоронній галузі в умовах системних перетворень у суспільстві / І. Д. Казанчук // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 359–366 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2013-1/13kidpus.pdf>

Проаналізовано основні напрямки діяльності служб і підрозділів міліції громадської безпеки щодо боротьби з правопорушеннями у галузі охорони навколишнього природного середовища. Визначено напрямки удосконалення правових засад та організації природоохоронної діяльності міліції у сучасних умовах.

***

Казанчук И.Д. Административно-правовые средства борьбы подразделений милиции общественной безопасности МВД Украины с правонарушениями в природоохранной сфере в условиях системных преобразований в обществе

Проанализированы основные направления деятельности служб и подразделений милиции общественной безопасности по борьбе с правонарушениями в области охраны окружающей среды. Определены пути совершенствования правовых основ и организации осуществления природоохранной деятельности милиции в современных условиях.

***

Kazanchuk I.D. Administrative and Legal Means to Combat Units of the Public Security Police Internal Affairs of Ukraine with the Offenses in the Environmental Field in a Systemic Change in Society

The main activities of services and departments of the public security police to combat crimes in the field of environmental protection analyze. The directions to improve the legal framework and organization of environmental police work in modern conditions.